

JOSEP ROVIROSA OLIVÉ, secretari general de la Fundació Consell de la Informació de Catalunya,

CERTIFICA: Que en relació a l'expedient de tramitació ordinària núm. 14/2024 els membres del Consell de la Informació de Catalunya van adoptar per unanimitat en reunió ordinària de data 30 de setembre de 2024 el següent acord, segons la documentació de l'expedient:

Expedient núm. 14/2024

ASSUMPTE: Escrit de queixa presentat per l'advocada A.S. en nom i representació de la Sra. A.E. sobre el diari digital *ELNACIONAL.CAT* i el periodista Sr. Guillem Ramos-Salvat.

ANTECEDENTS

El 21 de maig de 2024 la senyora en nom de la qual es presenta la queixa (senyora A, a partir d'ara) va patir un robatori amb agressió a l'interior del portal del bloc de pisos on té fixat el seu domicili. Com a conseqüència, va ser atesa al servei d'urgències de l'Hospital de Sant Joan de Déu. La denúncia de l'agressió ha donat lloc al procediment de diligències prèvies 364/2024, que es tramita davant del Jutjat d'Instrucció número 5 de Manresa.

Dos dies després, el 23 de maig de 2024, el periodista Guillem Ramos-Salvat va publicar la notícia de l'agressió al suplement de successos "El Caso" del diari digital *ELNACIONAL.CAT*. La publicació il·lustrava la notícia amb un vídeo de l'agressió, gravat des de la càmera de seguretat del portal.

https://elcaso.elnacional.cat/ca/noticies/robatoris-violents-manresa-detingut-lladre-brutal-atac-noia-en-portal_1221408102.html

Segons s'explica, el diari va tornar a publicar el vídeo per il·lustrar la notícia de la detenció del presumpte agressor. I que tal com es pot apreciar a l'enllaç anterior, aquest vídeo ja no està disponible perquè es va retirar i substituir per un dels seus fotogrames el dia 27, després que la senyora A els comunicés el seu desacord.

La queixa esmenta que la senyora A "es va trobar revivint l'agressió en veure el vídeo publicat per *ELNACIONAL.CAT*" i que ningú del diari l'havia contactat per demanar el seu consentiment, ni tan sols per informar-la de què es publicaria. I que, en cas d'haver sol·licitat aquest consentiment "s'hi hauria negat rotundament" perquè "volia mantenir els fets en la intimitat" i "evitar que se la pogués identificar públicament".

L'advocada aclareix que si se li hagués preguntat, la senyora A "s'hauria negat rotundament a fer pública l'agressió i més d'una manera tan gràfica i detallada, en tant que la seva voluntat sempre ha estat mantenir els fets descrits en la intimitat i evidentment que no se la pogués identificar públicament com a la persona agredida".

El 27 de maig, la senyora A va contactar amb el diari per explicar el seu malestar i demanar que es retirés el vídeo, cosa que el mitjà va acceptar finalment. En la mateixa conversa va demanar que l'informessin de com s'havien aconseguit aquelles imatges gravades per una càmera de seguretat.

L'advocada explica que, si bé la qualitat del vídeo no és especialment alta, la seva representada és perfectament identificable pels següents motius:

- El vídeo té so i es pot sentir el nom de la senyora A.
- Al vídeo no apareix únicament ella, sinó també la seva parella i la mascota d'ambdós.
- A la notícia original, s'informava del fet que l'atac s'havia produït a Manresa, indicant el carrer de la localitat, que diu que és molt concorregut, fet que sumat a les imatges del portal del bloc de pisos permeten la identificació concreta del seu domicili i per extensió de la seva representada.
- La senyora té un negoci de restauració a Manresa, inclús a la notícia es diu que treballa com a autònoma, la qual cosa no aporta cap dada rellevant sobre l'agressió, però dona detalls innecessaris sobre la persona, relativament coneguda a la ciutat, per la qual cosa encara resulta més senzill identificar-la a partir del vídeo difós pel diari.

Segons la queixa, el vídeo i la notícia han permès que altres periodistes hagin identificat la senyora A. I explica que l'endemà de la publicació, el dia 24, periodistes de "El Programa de Ana Rosa" es van personar al seu lloc de feina i el mateix dia va rebre una trucada al seu telèfon personal per part d'un periodista de TVE, en ambdós casos per intentar entrevistar-la sobre l'agressió que havia patit.

Com a conclusió, la queixa reconeix que els fets tenen "la suficient entitat" per ser divulgats en un mitjà periodístic, però que "el vídeo incorporat a la notícia no aporta cap dada rellevant sobre els fets, ni sobre l'agressor" i que "en canvi, ha permès la identificació de la víctima", causant-li "un evident perjudici emocional".

Més enllà dels fets, la queixa fa una valoració que cal tenir en compte:

"Des del diari es va accedir a retirar el vídeo de la notícia, però el mal ja estava fet, en tant que aquest vídeo ja s'havia difós per les xarxes socials, a més a més, en impuls d'una ideologia política d'ultradreta en contra de les persones migrades i que res té a veure amb la Sra. A, augmentant el seu malestar emocional i preocupació amb tot aquest assumpte. I això, perquè la Sra. A mai ha consentit que les imatges del seu patiment es facin servir per avançar cap ideologia política". A tall d'exemple del tipus de perfils i mitjans que estan difonent el vídeo de contínua referència, s'aporten els següents enllaços:

https://x.com/Clyde_Shelton30/status/1793903862866403771

https://www.hispanidad.com/sociedad/cataluna-se-disparan-robos-violentos-en-manresa-espanol-origen-magrebi-roba-movil-chica-qolpeo-brutalmente-tirarla-suelo_12051339_102.html

https://x.com/herqles_es/status/1794123652159447202

<https://x.com/ModoAlt/status/1793627940753993989>

Adjunts a la queixa, s'han presentat els següents documents:

Autorització signada i DNI de la persona interessada

Informe d'urgències

Vídeo de la notícia tal com es va publicar a *ELNACIONAL.CAT* el 23/05/2024.

Gravació de la conversa amb el periodista Carlos Manzano de *EL NACIONAL.CAT* on es demana la retirada del vídeo.

Finalment, la persona que presenta la queixa considera que la publicació no autoritzada del vídeo vulnera els Criteris 4, 6 i 9 del Codi Deontològic de la professió periodística a Catalunya.

AL-LEGACIONS

Una vegada acceptada la queixa, José Antich Valero, en representació de *EL NACIONAL.CAT* i Guillem Ramos Salvat, en nom propi, han presentat les següents al·legacions que citem, tal com s'han rebut al CIC, en castellà i respectant les lletres ressaltades en negreta de l'original:

PRIMERA.- La noticia objeto de queja de fecha 23 de mayo de 2024, puede consultarse en la siguiente URL: https://elcaso.elnacional.cat/ca/noticies/robatoris-violents-manresa-detingut-lladre-brutal-atac-noia-en-portal_1221408102.html

SEGUNDA.- El tratamiento de datos realizado por el medio de comunicación y el periodista ha sido en todo momento absolutamente lícito.

El artículo 6 del RGPD indica que el tratamiento **será lícito cuando se cumplan determinadas condiciones**. Y establece en sus apartados e) y f):

4 "El tratamiento sólo será lícito si se cumple al menos una de las siguientes condiciones:

e) **el tratamiento es necesario para el cumplimiento de una misión realizada en interés público** o en el ejercicio de poderes públicos conferidos al responsable del tratamiento;

f) el tratamiento es necesario para la satisfacción de intereses legítimos perseguidos por el responsable del tratamiento o por un tercero, siempre que sobre dichos intereses no prevalezcan los intereses o los derechos y libertades fundamentales del interesado que requieran la protección de datos personales, en particular cuando el interesado sea un niño".

En el caso que nos ocupa, se cumplen las exigencias recogidas en los apartados e) y f) del artículo 6 del RGPD, de tal manera que el tratamiento realizado es lícito.

Por su parte, el derecho a la información recogido en el Artículo 20 de la Constitución se configura como uno de los derechos fundamentales que, a su vez, resulta **pilar básico del sistema democrático**, y se articula mediante la difusión de información de carácter noticiable, y como vía o canal a través de la que los ciudadanos, perceptores de la información, puedan formar una opinión pública libre.

En el caso que nos ocupa, estamos ante una información absolutamente noticiable y de interés público.

Hemos de tener en cuenta que **el vídeo en modo alguno hace reconocible a la víctima.**

Pese a todo, resulta de especial relevancia el hecho de que **la persona afectada contactó con el medio de comunicación el día 24 de mayo de 2024 día fue directamente atendida por el Sr. Ramos Salvat, y ese mismo día 24 de mayo de 2024, tras colgar la llamada telefónica, el vídeo fue automáticamente eliminado. Todo ello sin que la hoy denunciante haya tenido que articular ninguna petición de supresión o eliminación, que de haberlo articulado, habría sido atendido.**

TERCERA.- Ni el medio de comunicación ni el periodista han obtenido de manera ilícita el vídeo como tampoco es cierto que a raíz de la difusión del video por el medio de comunicación elnacional.cat haya sido el primero en difundirlo; sino que el mismo ha sido difundido previamente por otros medios y canales, como BcnLegends, un canal de Telegram de 67.000 personas, y de ahí que fuera conocido por el medio de comunicación.

Se acompaña captura del canal como Documento nº I.

En la propia queja se reconoce que la difusión del vídeo se realiza en primera instancia por otros canales y no a través del medio de comunicación elnacional.cat.

En consecuencia, no cabe atribuir responsabilidad por tratamiento excesivo al medio elnacional.cat ni al periodista, al mantener por la limitadísima divulgación del vídeo, cuya calidad además era pésima, pues en todo caso el medio de comunicación ha respetado los principios recogidos en el artículo 5 del RGPD, entendiendo además que resulta de vital importancia entender que la base legitimadora del tratamiento y divulgación lo era el interés informativo.

El criterio pacífico seguido por el Tribunal Constitucional, con respecto al principio de publicidad y la licitud del tratamiento recogido en el artículo 6 RGPD, viene sintetizada en la STC 57/2004, de 19 de abril, cuando establece:

"con respecto a los profesionales de la prensa escrita, que forma parte del contenido de su derecho a comunicar información la obtención de la noticia en la vista pública en que ésta se produce. La cuestión central que plantea la demandante es si cabe extender estas afirmaciones a los datos que se obtienen y se difunden por medios técnicos de captación óptica y difusión visual. Pues bien, en principio, **nada distinto de lo declarado para los periodistas que cumplen su función mediante el escrito hay que decir para las informaciones que se valen de otros medios técnicos para obtener y transmitir la noticia, como 12 los de grabación óptica, a través de cámaras fotográficas o de radiodifusión visual. El art. 20.1 d) CE garantiza el derecho a comunicar libremente información veraz "por cualquier medio de difusión"**, sin distinción entre las diferentes modalidades de éstos en lo que se refiere al contenido constitucionalmente garantizado del derecho. **Por eso debe afirmarse que forma parte de dicho contenido tanto la utilización de esos cauces técnicos para la obtención y difusión de la noticia en la fuente informativa de acceso general.** En esta línea, ha de destacarse que la imagen enriquece notablemente el contenido del mensaje que se dirige a la formación de una opinión pública libre."

Igualment, el Tribunal Europeu de Drets Humans ha destacat que **el factor decisiu en la ponderació entre la protecció de la vida privada i la llibertat d'expressió estriba en la contribució que la informació publicada realitzi a un debat d'interès general**¹.

En relació amb el dret a la intimitat, s'ha reiterat nombrosa doctrina del Tribunal Suprem, que se funda en la necessitat de garantir «la existència d'un àmbit propi i reservat davant l'acció i coneixement dels altres, necessari, segons les normes de la nostra cultura, per mantenir una qualitat mínima de la vida humana, **que pot cedir davant la prevalència d'altres drets, com el dret a la informació quan es refereixi a fets amb rellevància pública, en el sentit de notícies, i a que dita informació sigui veraz**»²

En definitiva, tant el mitjà de comunicació com el periodista han respectat les normes deontològiques, havent seguit en tot moment les bones pràctiques inherents a la professió, per la qual cosa, la present queixa ha de ser arxivada.

En virtut,

SOLICITAMOS, se tinga per presentat escrit de alegacions amb la documentació que s'acompanya, i acorde dictar l'arxiu del present expedient, al haver complert tant el mitjà de comunicació com el periodista amb les normes deontològiques inherents a la professió.

PONÈNCIA

La queixa fa referència als Criteris 4, 6 i 9 del Codi Deontològic.

04. Utilitzar mètodes lícits i dignes per obtenir informació

"És inacceptable l'ús de càmeres ocultes i de qualsevol altre procediment subreptici o enganyós per obtenir informacions, imatges i testimonis. També és inadmissible la interceptació i la difusió no consentida de material privat procedent de la telefonia mòbil, la missatgeria electrònica i altres suports de comunicació. En poden ser excepció les situacions relacionades amb fets o esdeveniments d'inequívoc interès públic i quan no hi hagi cap altra opció per donar compliment adequat al dret a la informació. El pagament a les fonts per obtenir informació contravé la bona pràctica periodística i és inadmissible quan posi en risc el principi de veracitat o pugui interferir l'acció de la justícia.

El plagiat és inacceptable. Cal aplicar les bones pràctiques professionals quan es fa servir el treball d'altres".

A les alegacions es justifica que el vídeo s'ha obtingut a través del canal de Telegram *BcnLegends*. Però això no justifica la reproducció de les imatges a un mitjà periodístic, ni s'esmenta en cap moment que *EL NACIONAL.CAT* hagin obtingut una

¹ Por todas, STEDH de 24 de junio de 2004, Von Hannover c. Alemania, §§ 65 y 76.

autorització per la seva difusió. L'única explicació és que prèviament el vídeo ja era públic a la xarxa Telegram.

El Codi Deontològic indica clarament que «és inadmissible la interceptació i la difusió no consentida de material privat procedent de la telefonia mòbil, la missatgeria electrònica i altres suports de comunicació». I no s'ha trobat cap explicació ni justificació del consentiment necessari per a la difusió d'aquest material privat.

Efectivament, tant la legislació com el codi deontològic, com es menciona a les al·legacions, obren la porta a excepcions. No entrarem en l'apartat legal. Pot ser legal la difusió del vídeo en un mitjà i no és matèria d'aquest Consell dirimir la legalitat del cas. Però sí que ens pertoca la valoració ètica.

Diu el Codi: «En poden ser excepció les situacions relacionades amb fets o esdeveniments d'inequívoc interès públic i quan no hi hagi cap altra opció per donar compliment adequat al dret a la informació.» En aquest cas la notícia sí que té un "inequívoc interès públic", però considerem que el vídeo no el té, atès que tota la informació necessària per a entendre els fets s'explica en el text.

Per tant, com que a les al·legacions tampoc s'indica el contrari, ni podem trobar cap explicació detallada de quina és exactament l'aportació insubstituïble del vídeo per entendre la notícia, podem concloure per tot l'anàlisi realitzada que:

- El mitjà de comunicació no té autorització per compartir un vídeo de seguretat realitzat dins d'una propietat privada on es reconeixen persones i se sent un àudio amb dades que poden ajudar a identificar la víctima de l'agressió.

- La senyora A tenia una base raonable en la seva sol·licitud de retirada del vídeo donat que el van treure ràpidament i les al·legacions així ho reconeixen.

- A les al·legacions es fa referència constantment a la legislació. En aquest sentit, som conscients de que moltes vegades el dret a la informació col·lideix amb els drets individuals de les persones i que cal valorar, en cada moment, quin dels dos és preeminent. Es podria adduir que la publicació del vídeo aporta informació rellevant sobre el *modus operandi* de com és un robatori amb agressió i, entenent el periodisme com un servei públic, ajudar altres ciutadans a prevenir una situació similar. Però analitzades les imatges no creiem que aquest sigui el cas, perquè el vídeo no aporta res més del que ja explica el text. I en aquest cas, atès que les imatges s'han enregistrat per un fi que no és el periodístic sinó el de disposar d'unes imatges de control d'ús restringit a la seguretat de l'edifici i dels seus veïns, creiem que és d'aplicació el que diu el Codi Deontològic: "és inadmissible la interceptació i la difusió no consentida de material privat procedent de la telefonia mòbil, la missatgeria electrònica i altres suports de comunicació".

06. Conciliar els drets individuals amb el dret del públic a saber

"El periodista ha de defensar el dret a la informació davant de qualsevol restricció a la

transparència exigida per l'interès públic, especialment quan les fonts són administracions i organismes oficials. Tanmateix, cal reconèixer a les persones individuals i jurídiques el dret a no proporcionar informació ni respondre preguntes. L'assetjament intimidador i persistent és una pràctica reprobable".

No creiem que la informació analitzada hagi contravingut aquest Criteri del Codi Deontològic. Entenem que, aquí, quan el Codi Deontològic parla d'assetjament intimidador i persistent es refereix a la persecució o assetjament per part de periodistes a "persones individuals i jurídiques" a les quals reconeix "el dret a no proporcionar informació ni respondre preguntes". Aquest supòsit no s'ha donat en aquest cas i, per tant, no creiem que aquest Criteri sigui d'aplicació en aquest cas.

09. Respectar el dret a la privacitat

"Les persones han de ser tractades amb respecte i dignitat, particularment les més vulnerables. Cal evitar les intromissions innecessàries i les especulacions gratuïtes sobre els seus sentiments i circumstàncies. Danyar de forma injustificada la dignitat dels individus de paraula o amb imatges, fins i tot més enllà de la seva mort, contravé l'ètica periodística.

Els casos de suïcidi només es difondran quan tinguin rellevància personal o siguin de manifest interès públic, tenint en compte, a més, el risc d'un efecte mimètic".

La qualitat del vídeo no és excel·lent, però s'aprecien els fets i les persones que hi ha al portal: la víctima, l'agressor, una veïna, la parella... i fins i tot el gos. L'àudio, a més, dona informació sobre la senyora A..

El Codi especifica que "cal evitar les intromissions innecessàries" i que contravé l'ètica periodística "danyar de forma injustificada la dignitat dels individus de paraula o amb imatges". Com ja s'ha dit, el vídeo no aporta res nou al que explica el text de la notícia. Encara més, de les imatges no podríem deduir amb seguretat si és el mòbil, la cartera o algun altre objecte el que s'endú l'agressor. El text aclareix que "el jove arrestat va aprofitar que la noia estava tancant la porta per accedir-hi i robar-li el mòbil, que la noia portava a sobre i que estava fent servir en mans lliures". Per tant, entenem que en aquest cas, la publicació del vídeo, obtingut de manera no consentida i no sent rellevant per la comprensió de la notícia, és una intromissió innecessària que pot atemptar contra la seva intimitat.

L'objecte de la ponència és analitzar si la informació que dona peu a de la queixa s'ajusta o no a les normes ètiques del periodisme. Però més enllà d'aquesta anàlisi creiem que és important fer una sèrie de reflexions en un moment en què la difusió d'allò que es publica corre el perill de tornar-se viral.

REFLEXIONS DEL CIC ASSOCIADES A LA QUEIXA

1. Constatem un èmfasi constant en assenyalar la procedència de l'agressor i considerem pertinent recordar que en l'Annex F del Codi Deontològic es fan recomanacions sobre la cita de nacionalitats i ètnies per evitar "les generalitzacions i

l'etiquetatge de les persones per trets diferencials, siguin ètnics, religiosos, econòmics o socials".

Les imatges tenen unes implicacions polítiques que són molt clares en aquest cas. Com explica l'advocada de la persona que presenta la queixa, en xarxes socials s'utilitza el vídeo per generar milers de reproduccions i comentaris racistes i contra les persones migrants. L'advocada ho exposa en la queixa i el mitjà intenta excusar la seva responsabilitat dient que el vídeo ja estava disponible a Telegram. Però un mitjà periodístic ha de valorar la credibilitat de les fonts i l'ús que es pot fer d'allò que publica. I el cert és que l'origen dels vídeos que s'han utilitzat a les xarxes amb intenció xenòfoba i/o racista ha sigut *EL CASO* ja que a tots ells hi ha la presència la seva "C" corporativa.

En qualsevol cas, en l'article que acompanya al vídeo el dia 23 es fa referència constantment a l'origen magrebí de l'agressor, paraula que es destaca en negreta, i a les connexions de grups de joves magrebins amb els delictes amb violència. El periodista reconeix que «oficialment, com és habitual, els Mossos eviten donar informació sobre aquests tipus d'investigacions». Per tant, reconeix que la informació que dona no és oficial. Reproduïm cites textuais amb les paraules destacades en negretes pel mitjà:

- "jove de 23 anys, de **nacionalitat espanyola**, d'origen **magrebí**"
- "Fonts de la policia catalana expliquen que aquest increment està relacionat amb persones magrebines, molt joves, algunes d'elles ja amb nacionalitat espanyola, immigrants de segona generació, que s'organitzen en grups per cometre robatoris"
- "Ja han detectat que hi ha bandes organitzades de **persones magrebines** que han convertit els furtus i robatoris en el seu modus vivendi i han detectat que fins i tot han sorgit alguns líders que, des de xarxes socials, amb vídeos i gravacions musicals, inspiren aquests grups, des de **Manresa** mateix".

2. Més enllà de si és o no legal, si es pot o no compartir aquesta mena de materials audiovisuals amb una informació a un mitjà, considerem que és un cas que ens permet, com a Consell de la Informació, fer una reflexió i convidar als professionals i als mitjans a sospesar amb responsabilitat a l'hora de decidir publicar unes imatges/vídeos amb violència i víctimes reconeixibles, que tots sabem que probablement es faran virals en xarxes i que poden ser utilitzades per determinats perfils vinculats al discurs de l'odi. El/la periodista, creiem, s'ha de plantejar si està davant materials amb finalitat informativa, o són documents forenses que fora del seu àmbit privat contribuiran al morbo i al sensacionalisme. També s'ha de valorar si el conjunt d'informació que el mitjà està donant, la suma d'imatges-text-àudio, preserva la identitat de la víctima.

3 En les seves al·legacions, *EL NACIONAL.CAT* es justifica dient que el vídeo ha estat publicat per *BcnLegends*. Es tracta d'un canal de Telegram on es penjen sense cap comprovació prèvia vídeos de successos impactants que envien els seus seguidors. El seu administrador és una persona que no té res a veure amb el periodisme i que en una entrevista publicada a *El Diario.es* (https://www.eldiario.es/catalunya/sociedad/bcn-legends-cuenta-nutre-videos-contrastar-medios-convencionales_1_8529073.html)

afirma: “Jo no soc un mitjà de comunicació ni ho vull ser, no soc periodista, no en tinc ni idea i no contrastaré. Penjo les coses que et podria enviar el teu cosí, el teu oncle o un amic per WhatsApp, les coses que m'interessen i em motiven, ja està”. Per tant, no constitueix una font fiable pels mitjans de comunicació. Si algun d'aquests vídeos que només busquen la viralitat i l'impacte tingués interès informatiu, el mitjà de comunicació que el publica assumeix no només la responsabilitat de la seva veracitat, sinó la de fer-ne un ús que compleixi estrictament tots els paràmetres del codi deontològic. El CIC veu amb preocupació com un compte de Telegram és utilitzada com a font per als mitjans convencionals, sovint sense les suficients garanties i amb la intenció d'aconseguir més difusió per sobre de la rellevància i transcendència de la notícia.

Per tot això, el Consell de la Informació de Catalunya adopta per unanimitat el següent:

ACORD

El Consell de la Informació de Catalunya considera que la publicació sense consentiment d'un vídeo provinent d'una càmera de seguretat, com a document gràfic en la notícia motiu de la queixa, vulnera els Criteris 4 i 9 del Codi Deontològic de la professió periodística a Catalunya. No veu vulnerat, en canvi, el Criteri 6 que també esmenta la queixa.

I per que així consti s'estén la present certificació, amb el vistiplau del president, a Barcelona en data 4 d'octubre de 2024. Certifico.

Vistiplau
Josep Carles Rius
President

Josep Rovirosa
Secretari General